

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

25. juuli 2018*

Eelotsusetaotlus – Direktiivi 2002/47/EÜ – Finantstagatislepingute täitmisele pööramine – Maksejõuetusmenetluse algatamine finantstagatise saaja suhtes – Tagatise realiseerimise tingiva juhtumi asetleidmine – Finantstagatise arvamine pankrotivara hulka – Kohustus rahuldada kõigepealt finantstagatise tagatud nõuded

Kohtuasjas C-107/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Lietuvos Aukščiausiasis Teismas'e (Leedu kõrgeim kohus) 24. veebruari 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. märtsil 2017, menetluses

„Aviabaltika“ UAB

versus

„Ūkio bankas“ AB, likvideerimisel,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja) ning kohtunikud C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. jaanuari 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- „Aviabaltika“ UAB, esindaja: *advokatas* E. Baranauskas,
- „Ūkio bankas“ AB, esindajad: *advokatas* T. Bairašauskas ja *advokatė* D. Ušinskaitė-Filonovienė,
- Leedu valitsus, esindajad: K. Dieninis, D. Kriaučiūnas, L. Bendoraitytė ja R. Butvydytė,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Rius, A. Nijenhuis ja A. Steiblytė,

olles 12. aprilli 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: leedu.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuni 2002. aasta direktiivi 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT 2002, L 168, lk 43; ELT eriväljaanne 10/03, lk 89), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiviga 2009/44/EÜ (ELT 2009, L 146, lk 37) (edaspidi „direktiiv 2002/47“) artikli 4 lõikeid 1 ja 5 ning artiklit 8.
- 2 Taotus on esitatud „Aviabaltika“ UAB ja „Ükio bankas“ AB vahelises vaidluses, mille ese on panga Ükio bankas nõude rahuldamine Aviabaltika vastu nende vahel sõlmitud tagatislepingute täitmiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2002/47 põhjenduses 3 on märgitud:

„Tuleks kehtestada ühenduse kord väärtpaberi- ja sularahatagatiste esitamiseks nii pandiõigusel kui ka omandiõiguse üleminekul põhinevates süsteemides, kaasa arvatud tagasiostulepingud. See suurendab finantsturgude integreerumist ja tasuvust ning edendab ühenduse finantssüsteemi stabiilsust, toetades seeläbi teenuste osutamise vabadust ja kapitali vaba liikumist finantsteenuste ühtsel turul. Käesolev direktiiv keskendub kahepoolsetele finantstagatiskokkulepetele.“

- 4 Selle direktiivi artikli 2 „Mõisted“ lõige 1 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- c) *pandiõigusel põhinev finantstagatiskokkulepe* – kokkulepe, mille alusel tagatiseandja esitab finantstagatise pandina tagatisesajaale või tema kasuks ja mille puhul finantstagatise omandiõigus jääb pandiõiguse tekkimisel täielikult tagatiseandjale;

[...]

- f) *asjakohased rahalised kohustused* – kohustused, mis on tagatud finantstagatiskokkuleppega ja mis eeldavad sularahas tasumist ja/või finantsinstrumentide üleandmist.

[...]

- j) *likvideerimismenetlus* – kõiki võlausaldajaid puudutav menetlus, mis hõlmab asjakohast varade realiseerimist ja tulude jaotamist võlausaldajate, aktsionäride või osanike vahel ja millega kaasneb haldus- või kohtuorganite sekkumine, sealhulgas juhud, kui kõiki võlausaldajaid puudutav menetlus lõpetatakse kompromissi tegemise või muu samalaadse meetmega, olenemata sellest, kas menetlus põhineb maksejõuetusel või mitte või on vabatahtlik või kohustuslik;

[...]

- l) *täitmist tingiv juhtum* – kohustuste mittetäitmise juhtum või muu sarnane osaliste vahel kokkulepitud juhtum, mille ilmnemise korral on tagatisesajaal finantstagatiskokkuleppe või seaduse alusel õigus finantstagatise realiseerida või omastada või rakendub lõpetamisel toimuv tasaarveldust käsitlev säte;

[...]“.

- 5 Selle direktiivi artikkel 4 „Finantstagatiskokkulepete täitmisele pööramine“ näeb ette:

„1. Liikmesriigid tagavad, et täitmist tingiva juhtumi ilmnemise korral saab tagatisesaaja järgmistel viisidel realiseerida pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe alusel esitatud finantstagatise selle kokkuleppe tingimuste kohaselt:

[...]

- b) sularaha puhul teha sellega asjakohaste rahaliste kohustuste tasaarvestuse või kasutada seda selliste kohustuste täitmiseks;

[...]

4. Finantstagatise realiseerimise viiside suhtes, mida on kirjeldatud lõikes 1, ei kohaldata järgmisi nõudeid, kui pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe tingimustest ei tulene teisiti:

- a) realiseerimiskavatsusest tuleb ette teatada;

[...]

5. Liikmesriigid tagavad, et finantstagatiskokkulepe saab jõustuda selles sätestatud tingimustel, olenemata likvideerimismenetluse või saneerimismeetmete algatamisest või jätkamisest tagatiseandja või -saaja suhtes.“

[...]“.

- 6 Sama direktiivi artikkel 8 „Teatavate maksejõuetussätete mittekohaldamine“ sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et finantstagatiskokkulepet ega sellise kokkuleppe kohast finantstagatise esitamist ei või tunnistada kehtetuks või tühiseks üksnes seetõttu, et finantstagatiskokkuleppe on sõlmitud või finantstagatis on esitatud:

- a) likvideerimismenetluse või saneerimismeetmete algatamise päeval, kuid enne sellist algatamist ettenägeva korralduse või otsuse teatavakstegemist;
- b) ettenähtud tähtajal, mis eelneb sellise menetluse või selliste meetmete algatamisele ja määratakse selle algatamise järgi või korralduse või otsuse tegemise järgi või muude meetmete võtmise või mõne muu sellise menetluse või selliste meetmete käigus toimuva sündmuse järgi.

2. Liikmesriigid tagavad, et kui finantstagatiskokkulepe on sõlmitud või asjakohane rahaline kohustus on tekkinud või finantstagatis on esitatud likvideerimismenetluse või saneerimismeetmete algatamise päeval, kuid pärast selle algatamise hetke, on see õiguslikult täitmisele pööratav ja kohustuslik kolmandate isikute suhtes, kui tagatisesaaja suudab tõestada, et ta ei olnud ega oleks pidanud olema teadlik sellise menetluse või selliste meetmete algatamisest.

[...]“.

Leedu õigus

- 7 Direktiivi 2002/47 rakendatakse Leedu finantstagatiskokkulepete seadusega (Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymas, edaspidi „Leedu finantstagatiskokkulepete seadus“), mille artikli 2 lõiked 8 ja 32 sätestavad:

„8. „Finantstagatiskokkulepe ilma omandiõiguse üleminekuta“ on kokkulepe, mille alusel tagatiseandja esitab tagatud rahalise kohustuste täitmise tagamiseks finantstagatise tagatisesaajale või tema kasuks, kuid mille puhul finantstagatise täielik või piiratud omandiõigus jääb tagatiseandjale.“

[...]

32. „Tagatud rahaline kohustus“ on kohustus, mille täitmist finantstagatiskokkulepe tagab ja mis annab õiguse nõuda raha maksmist ja/või väärtpaberi üleandmist ja/või väärtpaberiga seotud vara üleandmist. [...]“.

- 8 Leedu finantstagatiskokkulepete seaduse artikli 9 lõiked 3 ja 8 näevad ette:

„3. Kui ilmneb juhtum, mis tingib finantskohustuse täitmisele pööramise, on tagatisesaajal ühepoolset õigus realiseerida ilma omandiõiguse üleminekuta finantstagatiskokkuleppe alusel saadud finantstagatis ühel tagapool kirjeldatud viisidest ja vastavalt selle lepingu tingimustele järgmiselt:

[...]

2) sularaha puhul teha rahaliste kohustuste tasaarvestus või kasutada seda nende kohustuste täitmiseks;

[...]

8. Finantstagatiskokkulepe jõustub selles sätestatud tähtaegadel, hoolimata tagatiseandja või tagatisesaaja likvideerimismenetlusest või saneerimismeetmete kohaldamisest.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 10. oktoobril 2011 ja 16. augustil 2012 sõlmisid Aviabaltika ja krediidasutus Ūkio bankas kaks garantiilepingut (edaspidi „2011. ja 2012. aasta lepingud“), mille alusel anti garantiid Aviabaltika lepingupartneritele. Aviabaltika tagas nende kohustuste täitmise vahenditega, mis olid tema nimel avatud kontol Ūkio bankases.
- 10 2011. ja 2012. aasta lepingud nägid ette, et sellele kontole kantud vahendid, nagu ka nende vahendite tagastamise nõue, antakse üle pangale tagatisena, mis tagab nendest lepingutest tulenevate kohustuste nõuetekohase täitmise, ja et need on määratletavad finantstagatise Leedu finantstagatiskokkulepete seaduse tähenduses.
- 11 Ūkio bankas sõlmis seejärel Commerzbank AGga edasigarantiilepingud, mille alusel viimane andis garantiid State Bank of Indiale ja viimane andis omakorda garantiid nende garantiide tegelikele kasusaajatele, nimelt Aviabaltika lepingupartneritele. Ūkio bankas deponeeris tagatisena Commerzbanki antud garantiidele vastava summa.
- 12 Kaunas apygardos teismas (Kaunase piirkonna kohus, Leedu) algatas 2. mail 2013 Ūkio bankase suhtes maksejõuetusmenetluse.

- 13 Aviabaltika ei täitnud oma kohustusi lepingupartnerite ees, kelle kasuks olid garantiid 2011. ja 2012. aasta lepingutega välja antud, mistõttu pidi Commerzbank 12. märtsil 2014 täitma oma edasigarantiilepingust tulenevad kohustused ning debiteeris osa summast, mille Ükio bankas oli tagatisena deponeerinud.
- 14 28. oktoobril 2014 lubas Kaunas apygardos teismas (Kaunase piirkonna kohus) Ükio bankase kohustuste hulka lugeda Aviabaltika nõude, mis tulenes 2011. ja 2012. aasta lepingute alusel sellele pangale finantstagatisena üle antud vahenditest.
- 15 Ükio bankas ei võtnud ühte osa summast, mille Commerzbank oli debiteerinud, selle garantii tarbeks Aviabaltika poolt deponeeritud vahenditest, vaid tasaarvestades selle hüvitisega, mis maksti välja Leedus hoiuste tagamist reguleerivate õigusnormide alusel ja mis asus ühel teisel Aviabaltika kontol. Ükio bankas nõudis seejärel, et Aviabaltika tasuks talle 2011. ja 2012. aasta lepingute alusel puuduoleva summa, mida hüvitis ei katnud, ning maksaks intressi.
- 16 Kaunas apygardos teismas (Kaunase piirkonna kohus) rahuldab 14. detsembri 2015. aasta otsusega need nõuded täielikult. Nimetatud kohtuotsuse jättis Lietuvos apeliacinis teismas (Leedu apellatsioonikohus) 31. mai 2016. aasta otsusega muutmata. Need kohtud leidsid, et 2011. ja 2012. aasta lepingud sisaldasid finantstagatiskokkulepet, mille esemeks olid vahendid Aviabaltika nimel selles pangas avatud kontol. Nad asusid seisukohale, et hetkest, mil Ükio bankase suhtes algatati maksejõuetusmenetlus, kuulusid need vahendid pankrotivara hulka ja selle panga õigust seda käsutada piiras riigisisest õigusest tulenev keeld täita mis tahes kohustusi, mis ei olnud sel ajal täidetud. Aviabaltika esitas Lietuvos Aukščiausiasis Teismasele (Leedu kõrgeim kohus) kassatsioonkaebuse.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Aviabaltika ja Ükio bankas sõlmisid pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe direktiivi 2002/47 artikli 2 lõike 1 punkti c tähenduses ja et pärast tagatisesaaja, antud juhul Ükio bankase suhtes maksejõuetusmenetluse algatamist ilmnis täitmist tingiv juhtum. Seetõttu tekib tal eelkõige küsimus, kas tagatisesaaja saab tagatise realiseerida, et rahuldada tagatiseandja, st Aviabaltika suhtes oma nõue, mis tekkis selles lepingus ette nähtud rahaliste kohustuste täitmata jätmisest viimase poolt.
- 18 Aviabaltika leiab, et direktiivi 2002/47, eelkõige selle artikli 4 kohaselt oleks Ükio bankas pidanud oma nõuded rahuldama nii, et ta kasutab selleks tagatiseks tema poolt antud vahendeid, mitte muid tema vahendeid. Aviabaltika arvab ka, et kui Ükio bankase nõuded rahuldatakse, ei saaks ta seda raha maksejõuetusmenetluses tagasi ja peaks sellele pangale tegelikult finantstagatise summa teist korda välja maksma. Ükio bankas väidab aga, vastavalt riigisisestele panganduse ja maksejõuetuse valdkonna normidele kuuluvad need vahendid pankrotivara hulka ja neid ei saa kasutada tema nõuete rahuldamiseks. Ta lisab, et vastavalt sellele direktiivile on tal tagatisesaajana õigus, mitte kohustus tagatiseks antud vahendeid kasutada ja ta võib valida oma nõude rahuldamise kasuks Aviabaltika muu vara arvelt.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel antakse pangakontol olevatele vahendite finantstagatiseks üleandmisega tagatiseks nende vahendite tagastamise nõue, sest nende vahendite omandiõigus läheb üle pangale. Lisaks on riigisisest panganduse ja maksejõuetuse valdkonna normid, millele tuginesid esimese ja teise astmed kohus, põhikohtuasja asjaoludel kohaldatavad, eelkõige on aga kohaldatav keeld täita kohustusi, mis ei ole maksejõuetusmenetluse algatamise kuupäevaks veel täidetud ning mis ei luba seda tagatist realiseerida ja tagatisesaajal seda tegelikult kasutada. See kohus toonitab, et kuigi selle realiseerimata jätmise tõttu on tagatiseandja kohustatud täitma tagatud rahalised kohustused oma muust varast, tuleb tal tagatiseks antud vahendite tagasisaamiseks tegelikkuses siiski järgida kohaldatavaid maksujõuetusnorme.

20 Neil asjaoludel otsustas Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Leedu kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas direktiivi 2002/47 artikli 4 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et see paneb liikmesriikidele kohustuse kehtestada õigusnormid, mille kohaselt ei arvata finantstagatist pärast tagatiseaaja (pankrotis oleva panga) maksejõuetuks kuulutamist pankrotivara hulka? Teisisõnu, kas liikmesriigid on kohustatud kehtestama õigusnormid, mille kohaselt peaks tagatiseaajal (pangal) olema võimalus oma nõue, mis on tagatud finantstagatise (pangakontol olev raha ja nõudeõigus selle raha suhtes), tegelikult rahuldada, hoolimata asjaolust, et finantstagatise realiseerimise tingiv juhtum ilmnes pärast tagatiseaaja (panga) likvideerimismenetluse alustamist?
2. Kas direktiivi 2002/47 artikli 4 lõikeid 1 ja 5 tuleks selle direktiivi ülesehitust arvestades tõlgendada nii, et need annavad tagatiseandjale õiguse nõuda, et tagatiseaaja (pank) rahuldaks finantstagatise (pangakontol olev raha ja nõudeõigus sellele rahale) tagatud nõude eelkõige selle finantstagatise arvelt, ning sellest tulenevalt panevad finantstagatise saajale tema suhtes likvideerimismenetluse algatamisest hoolimata samasuguse kohustuse oma nõue selle tagatise realiseerimise teel rahuldada?
3. Kui vastus teisele küsimusele on eitav ja tagatiseandja rahuldab finantstagatise tagatud tagatiseaaja nõude oma muu varaga, siis kas direktiivi 2002/47, eriti selle artiklite 4 ja 8 sätteid tuleks tõlgendada nii, et tagatiseandja suhtes tuleks teha erand maksejõuetu tagatiseaaja (panga) võlausaldajate võrdsest kohtlemisest ja tagatiseandjat tuleks maksejõuetusmenetluses teistele võlausaldajatele eelistada, et ta võiks finantstagatise tagasi saada?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 21 Oma esimeses eelotsuse küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2002/47 artikli 4 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et see kohustab liikmesriiki võtma vastu õigusnormid, mis lubavad pandiõigusel põhineva finantstagatisekokkuleppe esemeks oleva tagatise saajal rahuldada oma nõue, mis on tekkinud tagatavate rahaliste kohustuste täitmata jätmisest, selle tagatise arvelt, kui tagatise realiseerimise tingiv juhtum ilmnes pärast tema suhtes maksejõuetusmenetluse algatamist.
- 22 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et põhikohtuasjas käsitletav finantstagatis on muutunud tagatiseaaja Ūkio bankase pankrotivaraks ja riigisisest õigusest tuleneva täitmiskeelu tõttu ei saaks seda tema nõude rahuldamiseks tegelikult realiseerida. Niisuguse olukorra tõttu kohustatakse praktikas tagatiseandjat maksma teist korda tagatiseaajale tagatise summa, mis võrdub maksejõuetusmenetlusega hõlmatud tagatise summaga.
- 23 Kõigepealt, direktiivi 2002/47 artikli 4 lõike 5 sõnastusest nähtub selgelt, et liikmesriigid on kohustatud vastu võtma õigusnormid, mille alusel finantstagatisekokkuleppe saab jõustuda selles sätestatud tingimustel, olenemata maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkamisest tagatiseandja või -saaja suhtes. See säte viitab lepingu täitmise osas sõnaselgelt lepingu mõlemale poolele neid eristamata, st vahet ei tehta selle alusel, kas niisugune menetlus puudutab üht või teist nendest lepingu pooltest.
- 24 Edasi, mis puudutab direktiivi 2002/47 üldist ülesehitust ja eesmärke, siis olgu meenutatud, et vastavalt selle põhjendusele 3 on direktiivi eesmärk suurendada finantsturgude integreerumist ja tasuvust ning edendada liidu finantssüsteemi stabiilsust. Selleks kehtestab see direktiiv korra, millega piiratakse selle direktiivi kohaldamisalasse jäävaid finantstagatise kasutavate osaliste halduskulusid, suurendatakse õiguskindlust nende tagatiste osas, jättes nende suhtes kohaldamata teatavad siseriiklikud

maksejõuetusõiguse sätteid, et kaitsta finantsstabiilsust ja piirata kõrvalmõjusid juhul, kui finantstagatiskokkuleppe osaline ei täida oma kohustusi (vt selle kohta 10. novembri 2016. aasta kohtuotsus *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, punkt 23).

- 25 Selles kontekstis, arvestades nimetatud direktiivi artikli 4 lõiget 1, mis sätestab, et pandiõigusel põhineva tagatise saaja peab saama tagatise realiseerida ühel selles artiklis loetletud viisidest, on Euroopa Kohus otsustanud, et nimetatud kord näeb seega nende finantstagatiste suhtes ette eelise võrreldes teiste tagatistega, mis selle direktiivi kohaldamisalasse ei kuulu (vt selle kohta 10. novembri 2016. aasta kohtuotsus *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, punktid 25 ja 50).
- 26 Tuleb täpsustada, et kohtuasjas, milles tehti see kohtuotsus, küsiti Euroopa Kohtult ainult seda, kas direktiivi 2002/47 tuleb tõlgendada nii, et see annab niisuguse tagatise saajale õiguse see realiseerida sõltumata maksejõuetusmenetluse algatamisest tagatiseandja suhtes. Kuid nagu nähtub ka käesoleva kohtuotsuse punktist 23, ei sätesta selle direktiivi artikli 4 lõige 5 erinevat regulatsiooni olenevalt sellest, kas maksejõuetusmenetlus puudutab tagatise andjat või selle saajat, ning seda direktiivi tuleb tõlgendada nii, et selles kehtestatud kord annab ka finantstagatise saajale õiguse niisugust tagatist realiseerida, olenemata maksejõuetusmenetluse algatamisest tema suhtes.
- 27 Seega, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 85, on direktiivi 2002/47 eesmärk kehtestada finantstagatiskokkuleppe suhtes õiguslik eriregulatsioon, et edendada liidu finantssüsteemi stabiilsust.
- 28 Ent kui viimati nimetatud direktiivi artikli 4 lõiget 5 tõlgendada nii, et pandiõigusel põhinev finantstagatis muutub mittetoimivaks tagatiseandja suhtes maksejõuetusmenetluse algatamise tõttu, takistades viimasel oma nõuet tegelikult tagatise arvel rahuldamast, kohustades tagatiseandjat tegelikult talle tasuma teist korda selle tagatise summa, oleks see vastuolus nii viidatud artikli sõnastuse kui ka direktiivi 2002/47 eesmärgiga. Nimelt vähendaks niisugune tõlgendus oluliselt selle kokkuleppe soovitud mõju ja võiks tekitada rahalisi raskusi tagatiseandjale, mis on aga vastuolus eesmärgiga piirata kõrvalmõju kokkuleppe ühe poole maksejõuetuse korral.
- 29 Olgu lisatud, nagu märgib ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 59 ja 60, et kuna direktiivi 2002/47 artikli 4 lõige 5 ei määra kindlaks viisi, kuidas tuleb tagada finantstagatise kasulik mõju, sõltumata maksejõuetusmenetluse algatamisest, tuleb liikmesriikidel kehtestada sobivad meetmed, mis võimaldavad selle kasuliku mõju tagada ja mille hulgas võib olla ka see, et finantstagatis ei kuulu tagatiseandja pankrotivara hulka.
- 30 Arvestades kõiki eespool esitatud kaalutlusi tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2002/47 artikli 4 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et see kohustab liikmesriiki võtma vastu õigusnormid, mis lubavad pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe esemeks oleva tagatise saajal rahuldada oma nõude, mis on tekkinud tagatavate rahaliste kohustuste täitmata jätmisest, selle tagatise arvelt, kui tagatise realiseerimise tingiv juhtum ilmnes pärast tema suhtes maksejõuetusmenetluse algatamist.

Teine küsimus

- 31 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2002/47 artikli 4 lõikeid 1 ja 5 tuleb tõlgendada nii, et need kohustavad pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe esemeks oleva tagatise saajat rahuldama oma nõude, mis on tekkinud kokkuleppe esemeks olevate rahaliste kohustuste täitmata jätmisest, kõigepealt selle tagatise arvelt.
- 32 Esiteks, mis puudutab artikli 4 sõnastust, siis tuleb märkida, et selle artikli lõikes 1 kasutatud väljend „saab tagatiseandja realiseerida“ viitab juhtumitele, kus finantstagatise realiseerimise tingiva juhtumi esinemisel on tagatiseandjal õigus, mitte kohustus see tagatis realiseerida. Lisaks viitavad sõnastused „selle kokkuleppe tingimuste kohaselt“ ja „selles sätestatud tingimustel“, mida kasutatakse vastavalt selle artikli lõigetes 1 ja 5, ülimuslikkusele, mille direktiiv 2002/47 annab kokkuleppe tingimustele.

- 33 Nagu märkis sisuliselt kohtujurist oma ettepaneku punktis 74, võib seega asuda seisukohale, et selle sätte eesmärk on tagada, et finantstagatiskokkuleppe täidetakse eelkõige vastavalt poolte vahel kokku lepitud tingimustele.
- 34 Teiseks, mis puudutab direktiivi 2002/47 artikli 4 lõigete 1 ja 5 konteksti, siis tuleb märkida, et poolte vahel kokku lepitud tingimuste olulisust kinnitab selle direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti 1 sõnastus, mille kohaselt on „täitmist tingiv juhtum“ „kohustuste mittetäitmise juhtum või muu sarnane osaliste vahel kokkulepitud juhtum“, mille ilmnemise korral on „tagatisesaajal õigus finantstagatis realiseerida“. See tuleneb ka selle direktiivi muude sätete sõnastusest nagu artikli 4 lõikest 4, milles viidatakse „finantstagatiskokkuleppe tingimustele“.
- 35 Seda arvestades on direktiivi 2002/47 artikli 4 lõigete 1 ja 5 eesmärk see, et finantstagatiskokkuleppe täidetaks – järgides selle direktiivi eesmärke, mida meenutati käesoleva kohtuotsuse punktis 24, eelkõige poolte vahel kokku lepitud tingimustel.
- 36 Veel tuleb täheldada, et kui puuduvad seda küsimust reguleerivad lepingutingimused, siis nähtub nendest eesmärkidest, et tagatisesaaja on kohustatud rahuldama oma nõude kõigepealt sel eesmärgil loodud tagatise arvelt, enne kui ta kasutab selleks tagatiseandja muud vara. Nimelt võimaldab see nõue – mis lubab tegelikult seda, et tagatiseandja ei maksa teist korda tagatise summat, mis vastab tema võla summale – vältida kõrvalmõju tagatisesaaja maksejõuetuse korral.
- 37 Mis puudutab konkreetsemalt olukorda põhikohtuasjas, siis näib eelotsusetaotluses esitatud andmetest, täpsemalt 2011. ja 2012. aasta lepingute artiklist 6.3, milles märgitakse, et finantstagatis „tagab pangale kliendi poolt tema lepinguliste kohustuste nõuetekohase täitmise“, et tagatisesaaja kohustub rahuldama oma nõude kõigepealt finantstagatise arvelt, enne selleks tagatiseandja muu vara kasutamist, kuid eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb see üle kontrollida.
- 38 Arvestades kõiki neid asjaolusid tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2002/47 artikli 4 lõikeid 1 ja 5 tuleb tõlgendada nii, et need ei kohusta pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe esemeks oleva tagatise saajat rahuldama oma nõuet, mis on tekkinud kokkuleppe esemeks olevate rahaliste kohustuste täitmata jätmisest, kõigepealt selle tagatise arvelt.

Kolmas küsimus

- 39 Kolmandas küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2002/47, konkreetsemalt selle artikleid 4 ja 8 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe esemeks oleva tagatise saaja rahuldab oma nõude, mis on tekkinud tagatavate rahaliste kohustuste täitmata jätmisest, tagatiseandja muu vara arvelt kui see tagatis, tuleb tagatisesaaja maksejõuetusmenetluses tagasiandjat eelistada teistele võlausaldajatele, et ta saaks tagatise tagasi.
- 40 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale ei ole eelotsusetaotluse eesmärk saada nõuandvaid arvamusi üldistes või oletuslikes küsimustes, vaid küsimus esitatakse, kui see on vajalik liidu õigust puudutava vaidluse tegelikuks lahendamiseks (10. novembri 2016. aasta kohtuotsus *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 93, on põhikohtuasja poolte Ükio bankase ja Aviabaltika vahelise vaidluse ese nende vahel sõlmitud 2011. ja 2012. aasta lepingute täitmine ja see ei puuduta Ükio bankase suhtes algatatud maksejõuetusmenetluse käiku. Eelotsusetaotlusest ei ilmne, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule oleks esitatud vastuhagi selle panga vastu finantstagatise tagastamise nõudes, või et tal oleks palutud lahendada küsimus Aviabaltika nõude rahuldamise kohta, mis tekkis seoses selle tagatisega Ükio bankase maksejõuetusmenetluses.

- 42 Lisaks ei sisalda eelotsusetaotlus andmeid nende liikmesriigi õigusnormide olemasolu või sisu kohta, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks olenevalt Euroopa Kohtu vastusest kohaldama, et lahendada tema menetluses olev vaidlus, ja mis võiksid mõjutada võlausaldajate nõuete rahuldamise järjekorda maksejõuetusmenetluses.
- 43 Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et kolmas küsimus puudutab oletuslikku olukorda ja see on seetõttu vastuvõetamatu.

Kohtukulud

- 44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuni 2002. aasta direktiivi 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiviga 2009/44/EÜ, artikli 4 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et see kohustab liikmesriiki võtma vastu õigusnormid, mis lubavad pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe esemeks oleva tagatise saajal rahuldada oma nõude, mis on tekkinud tagatavate rahaliste kohustuste täitmata jätmisest, selle tagatise arvelt, kui tagatise realiseerimise tingiv juhtum ilmnes pärast tema suhtes maksejõuetusmenetluse algatamist.**
- 2. Direktiivi 2002/47, mida on muudetud direktiiviga 2009/44, artikli 4 lõikeid 1 ja 5 tuleb tõlgendada nii, et see ei kohusta pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe esemeks oleva tagatise saajat rahuldama oma nõuet, mis on tekkinud kokkuleppe esemeks olevate rahaliste kohustuste täitmata jätmisest, kõigepealt selle tagatise arvelt.**

Allkirjad